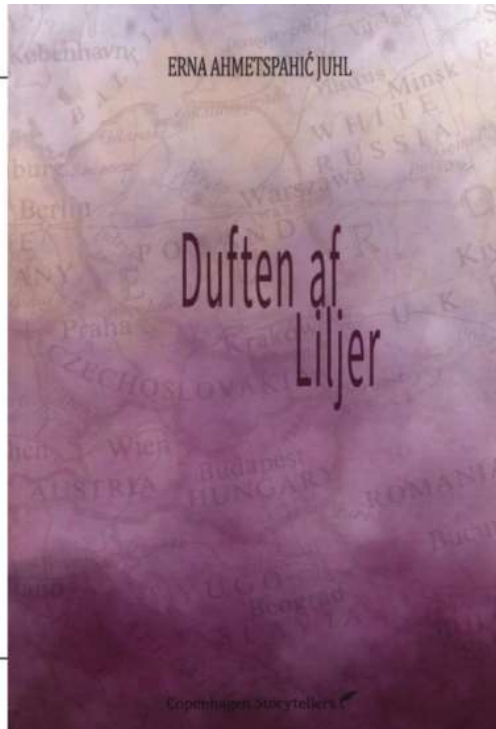

Glem ikke dem, der gøder jorden

af Nathalie de Vallier | okt 29, 2023 | Anmeldelser, Lyrik | 0 Kommentarer

Duften af Liljer af Erna Ahmetspahić Juhl er en skræmmende aktuel digtsamling om konsekvenserne af krig og om skeletbørn, der bærer krigen med sig ind i voksenlivet.

"Det bliver ikke rart at læse denne bog". Sådan lyder det i forordet til digtsamlingen *Duften af Liljer* af Erna Ahmetspahić Juhl. Det er en advarsel, som holder stik, for digtsamlingen er alt andet end behagelig. Den er til gengæld: ufatteligt velskrevet, skræmmende aktuel og meget vigtig.

Erna Ahmetspahić Juhl (f. 1984) flygtede som barn til Danmark fra Bosnien og Hercegovina, og digtsamlingen kredser netop om et barns oplevelse af balkankrigen i 1990'erne. Den udfolder et narrativ om krigens udbrud, flugten gennem Europa, mødet med ubarmhjertige grænsekontroller og forsøget på at finde fodfæste i Danmark. På grotesk vis sammenvæves barnets abstraktionsevne med krigens realiteter i et hjerteskrærende forsøg på at skabe mening i det meningsløse.

En grotesk sammenvævning af krigens brutalitet og barnets uskyld

Den veludførte sammenvævning mellem krigens realiteter og barnets verden er grotesk, og man både røres og rystes over de maleriske billeder, der udstiller krigens gru med barnets uskyldige uforståenhed:

Hun er syv år

Nabodrenge fortæller hende

hun snart vil dø

*for deres serbiske fædre
er blevet Serbiens stolte soldater
helte
og de helmer ikke
førend den sidste tyrk er død
Hævnen er sød
griner de til hinanden
og spørger om hun vil lege
krig*

Det er et nøgternt blik på en ufattelig brutalitet, der afspejler et barn, der ikke helt forstår, alligevel forstår alt for meget, og som mærkes for livet. Ved at træde i barnets sted mærker læseren håbet smuldre, ligesom barnets verden i både abstrakt og konkret forstand går til.

*I deres lokale folkeskole
hvor børnelatter
af alle etniciteter
forstummede
i eftermiddagens solstråler
genlyder nu
denne skæbnesvangre dag
en mekanisk lyd af maskingevær
og bløde kroppe der falder sammen
en sidste gang i hullet
de selv fik lov til at grave*

Fængslende og forfærdelig

Med sin brutale nøgternhed er digtsamlingen ikke sentimental, og dog begræder den tabet af en barndom og tabene af utallige menneskeliv, der gik tabt under balkankrigen, ikke mindst tabet af en menneskelighed, der går til grunde i krigens realitet.

En familie bliver adskilt og en *gummimoder*, et *skeletbarn* og en *boblende baby* når frem til Danmark, men det er vanskeligt at lægge krigen bag sig. *Duften af Liljer* skildrer således også, hvad der sker i krigens efterspil; når man må bære flygtningen og *skeletbarnet* med sig ind i et voksenliv, hvor krigen trækker lange skygger, og hvor det samtidig forventes at man præsterer på lige fod med indfødte danskere.

Sorgen og sårene i Østeuropa

Med *Duften af Liljer* må læseren træde i barnets sted, opgive sin privilegerede position i et trygt Danmark og træde i skoene på et barn på flugt og på dem, der ikke nåede at flygte og blev slået ihjel eller afvist ved grænsen, fordi de bar *et forkert navn*. Digtsamlingens allerførste digt viser på eksemplarisk vis, hvordan der balanceres mellem det specifikke og det generelle i den tragiske erfaring, at barnets erfaring blot er én ud af mange; at balkankrigen blot er én ud af mange, og at det netop er derfor, vi må kende til og huske de mørke kapitler i Østeuropas historie.

*I dag er lykken
ikke nem at finde
Det er som om*

du skal
trække den op
som uret fra din morfars lomme
Helt inde fra mellemgulvet
til den rammer dig
i øjet

Med sorgen
er det noget nemmere
Her skal du blot
lukke øjnene
og forestille dig
Mauripol
Aleppo eller
Screbrenica

Glem ikke dem, der gøder jorden

Duften af Liljer er barsk, men vigtig læsning. Man rystes over sætningers ærlighed. Over massegravene, de brutale nedslagtninger og de liv, der går tabt eller ødelægges for altid. Men ikke mindst rystes man af at se disse handlinger gentaget i verden i dag. Det gør *Duften af Liljer* til en forfærdelig aktuel udgivelse med den gruppvækkende realisation, at mennesket ikke er blevet klogere. Vi får vi et unikt blik ind i barnets smertefulde erfaring af krig og de ar, det medfører hele livet, og netop på grund af smerten, må vi huske:

*Glem ikke hende
hvis far
onkel
bror
ægteemand
og søn
blev smidt i massegraven
Og stadig i dag
gøder jorden*

"Glem ikke" løber som en bøn gennem digtsamlingen. For selvom man mest af alt har lyst til at glemme rædslerne og smerten, er det vigtigere end nogensinde at huske: for dem, hvis liv gik tabt og for dem, der ikke *kan* glemme, og ikke mindst for at undgå historiens gentagelse.

Der er ikke andet for end at sige: Læs *Duften af Liljer*, og glem den ikke.

Info

Erna Ahmetpahić Juhl: *Duften af Liljer*

2023

84 sider

Læs mere på forlagets hjemmeside [her](#)

Facebook

Twitter

Mail

Kategorier

Anmeldelser (29)

Artikler (39)

artikler (1)

Biografi (6)

Faglitteratur (9)

Fotobog (2)

Grafisk novelle (7)

Ikke kategoriseret (1)

Interview (11)

Litterær begivenhed (1)

Lyrisk (121)

Mixed media (40)

Modsporsliv (1)

Novellesamling (7)

Prosa (223)

Tidsskrift (1)

Seneste indlæg

Kærligheden i al sit brusende væsen

Hvis du var en tekande, ville jeg være din tevarmer

Hvis vi tør tale med hinanden

Mørkere end det dybeste hav! Poetisk portræt af usædvanlig sangskriver

Puff, hvor kan man finde drager som dig?